

УДК 328.472:1

Савченко А.А.¹, Повзло О.М.²

¹ студ. гр. МТЕ-210 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ФІЛОСОФІЯ ЛЮДИНИ Т. ШЕВЧЕНКА

Філософія антропоцентризму й гуманізму Т. Г. Шевченка виявляється, насамперед, в етичній оцінці людського життя. Вищим критерієм оцінки людського буття виступає правда, що набуває у світогляді роль надприродного принципу, стає синонімом закону Божої волі. Ця правда – не абстрактна філософська категорія, а жива норма конкретно-індивідуального переживання свого життя.

Він – не селянин, але й не дворянин, він не може повернутись до свого минулого, але й не здатний забути чи заперечити його. Саме це зумовлює вибір ним ролі посередника, поета-пророка, який, з одного боку, не є селянином, але прибирає на себе функцію репрезентанта духовних цінностей народу, носієм яких було передусім селянство. З іншого боку, своєю творчістю він звертається до вищих кіл суспільства, але сам не стає часткою їх. Це стає можливим завдяки повному ототожненню себе з Україною.

Принциповий антропоцентризм, притаманний світосприйняттю Шевченка, зумовлює сприйняття навколишнього світу природи, історії й культури крізь призму переживань, бажань, потреб і прагнень людської особистості. Для Шевченка цей світ уособлює Україна. Україна для нього – це екзистенціальний стан буття. Його особиста доля й доля його народу стають віддзеркаленням одне одного. Тим-то образ України, яким вимальовується він у поетичному доробкові Шевченка, утворив на емоційному, чуттєвому рівні те підґрунтя, що зумовлювало і в його час, і в подальшому спрямування й інтелектуальних теоретичних зусиль у галузі розробки філософії української ідеї.

Поезія, звичайно, не є філософією, але вона виявляється безпосередньо причетною до сфери філософії як особливого типу духовної діяльності людини, спрямованого до усвідомлення замежових підстав людського буття. Філософія й наука дивляться на світ «різними очима». Результатом філософського осмислення є образ світу як сфери людського буття. Це людський світ, і в центрі його завжди – людина. Найважливішою ознакою філософії, це те, що все, про що вона говорить, є для носія даної філософії проблемою життя і смерті. Філософським питання стає лише тоді, коли воно набуває прямого зв'язку з проблемою сутності й сенсу буття людини. Власне філософська проблематика, згідно Кобзаря, утворюється передусім системою таких моральних категорій, як життя та смерть, віра, надія, любов, сумніння тощо. Але ці проблеми утворюють й ідейний зміст поезії взагалі, художньої творчості Т. Шевченка зокрема.